

- Вибачте, він вийшов ненадовго.
- б) при відмові виконати обіцяне:
 - Вибач мене, я не зможу прийти.
 - в) при непередбачуваних обставинах як у повсякденному житті, так у сфері виробничої діяльності:

- Пробач, зламалася машина, тож підемо пішки.

Інший приклад:

- На жаль, через технічні неполадки ми не можемо налагодити зв'язок із Лондоном. Приносимо свої вибачення і продовжуємо репортаж.

6. Суперечність між професійністю та колегіальністю.

Так, в іграх та спорті існують свої правила етикету. Зазвичай, кожен прагне перемогти свого суперника в грі, але не бажає його образити як особистість. Тому в спорті прийнято не сприймати поразку як особисту образу. На жаль, не кожен вміє гідно програвати. Тому часто переможці, щоб пояснити, що нічого не мають проти суперника особисто, просять вибачення:

- Ти мене вибач, але спорт – це спорт, перемагає найсильніший.

Див. також:

- Пробач, я всього на всього хотів виграти.

7. Усвідомлення власної гріховності перед померлими людьми та Богом.

При прощанні з померлими прийнято просити вибачення в померлого за неправильні вчинки по відношенню до нього. В цій ситуації людина може розгорнуто говорити про те, за що вона просить вибачення.

- Прости мене, якщо я чим-небудь тебе образив, прости, що грубо ставився до тебе, прости, що не завжди виконував обіцянки.. прости...

Звертаючись до Бога, люди просять вибачення за гріхи та помилки в житті.

- Прости, Боженьку, я грішна. Прости..

Таким чином, конвенційні вибачення – це процедури відновлення порядку, а також визнання порушення норм правил поведінки. Їх мовленнєва реалізація визначається екстралінгвальними чинниками, що детермінують факт необхідності вибачення в процесі встановлення та регулювання соціальних відношень між людьми. В цьому плані актуалізується потреба в синтезі досліджень з лінгвістики, соціології та етики.

Ваврик І.

Науковий керівник – асист. Сеньовська Н. Л

РОЛЬ СІМ'Ї У ФОРМУВАННІ ЗДОРОВОГО СПОСОБУ ЖИТТЯ У СТАРШОКЛАСНИКІВ

Є в світі десятки, сотні професій, спеціальностей, робіт: один будує залізницю, другий зводить житловий будинок, третій вирощує хліб, четвертий лікує людей, п'ятий шиє одяг...

Та є в світі найуніверсальніша – найскладніша й найбагатіша робота, єдина для всіх і в той же час своєрідна і неповторна в кожній сім'ї – творення людини

В. Сухомлинський [1]

Мета статті – охарактеризувати роль батьків (сім'ї) у формуванні здорового способу життя старшокласників.

Виховання — справа відповідальна і копітка, яка вимагає від батьків великих психічних, фізичних і матеріальних затрат. Хто, як не батьки, повинні вчити любити свою батьківщину, бути добрими та людяними, поважати старших. Їм треба зробити все необхідне для того, щоб діти вирости високоосвіченими, стали гордістю та надією держави, відповідальними громадянами своєї країни. В. Сухомлинський у праці «Батьківська педагогіка» [1] зазначає, що сім'я є найменшою клітиною нашого суспільства, в якій, як у фокусі, відображається все життя нашої країни. І тим сильніший вплив робить сім'я на особистість дитини, чим активнішу життєву позицію займають батьки в суспільстві, тим вищі інші моральні достоїнства

і культурний рівень. Також батькам важливо мати власні сформовані погляди та переконання щодо тієї чи іншої гілки виховання дитини, адже тільки так можна певно і точно прищепити ті погляди дитині. Адже мета і мотив батьківського виховання дитини — це щасливе, повноцінне, творче, корисне людям життя цієї дитини. На творення такого життя і повинне бути направлене сімейне виховання. Починати слід із фізичного виховання та з формування здорового способу життя.

Сім'я є найменшою соціальною клітинкою, де росте і розвивається індивідуальність, її поведінка, почуття та зрілість, тому саме батьківській ролі у вихованні потрібно віддати першість, вона є найважливішою складовою процесу виховання. Видатний педагог В. Сухомлинський твердив, що батькам потрібно приділяти найбільше уваги вихованню дитини тоді, коли її психіка ще є досить вразливою, сприятливішою до виховного впливу (дошкільний вік) та закладати фундамент виховання вже з дитинства. Тому якщо батько і мати хочуть прищепити свою малечу до здорового способу життя, одного слова буде замало, потрібен сам приклад дорослих. Це насамперед залежить від стилю життя сім'ї, організації життя, доброго психологічного клімату, ставлення подружжя до куріння, вживання алкоголю та застосування наркотичних речовин. Отже, спосіб життя сім'ї в основному обумовлює й спосіб життя дітей. Чисельні дослідження свідчать, що сімейні конфлікти між самими батьками, батьками та дітьми, застосування фізичних покарань, нерозуміння батьками дітей, відсутність батьківської уваги, підтримки дитини - усе це стає причиною того, що процес становлення особистості старшокласника проходить важче, ніж звичайно.

Відомо, що батьки для різних груп підлітків і молоді є одним з основних джерел інформації з багатьох питань. Крім того, саме до батьків у першу чергу звертаються молоді люди зі своїми проблемами та труднощами. У важкій ситуації діти очікують від батьків порад і допомоги з різноманітних проблем, тому досить часто їм доводиться виконувати функції не лише дорослих друзів і вчителів, а й психолога, лікаря, довідкового бюро та «швидкої допомоги».

На жаль, із віком молоді, що звертається до батьків з питань алкоголізму, наркоманії, тютюнокуріння все рідше (див. рис. 1)

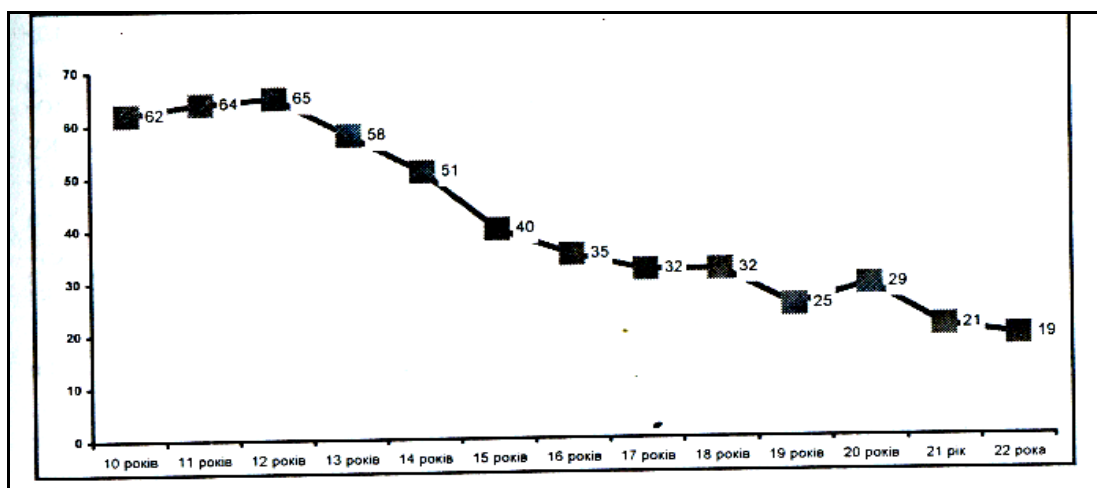

Рис. 1. Динаміка звертання молоді до батьків з приводу шкідливих звичок.

Можна сказати, що батьки є одним з основних джерел отримання інформації щодо здорового способу життя для дітей, підлітків і молодих людей. Та з мірою дорослішання ця довіра знижується, і молоді люди шукають інших джерел інформації.

Як бачимо, сім'я має двосторонній вплив на спосіб життя молоді людини. З одного боку, сім'я перешкоджає появі та розвитку шкідливих звичок у дітей, з іншого – стимулює цей процес.

Сім'я виступає захисним чинником тоді, коли між її членами існують добрі, відверті стосунки, виховання дітей передбачає прояв душевного тепла, виключає постійні претензії, батьки вірять у їхні життєві успіхи, проявляють високі очікування. Діти, з одного боку,

включені до прийняття сімейних рішень, а з іншого - мають свої власні завдання стосовно інших членів сім'ї; стосунки між батьками базуються на емоційній взаємній підтримці; ставлення батьків до дітей засноване на реальній зацікавленості, увазі до їхніх проблем і обмежуються не тільки розмовами, а й безпосередньою участю в різних аспектах життя молодшої людини. Особливу увагу потрібно звернути на підлітковий період: рівноправність у спілкуванні дуже важлива, підлітки і старшокласники не повинні відчувати приниження власної гідності і в жодному разі не ставали формальним об'єктом виховання.

Негативний вплив сім'ї на спосіб життя дітей, насамперед, пов'язаний із внутрішньою кризою у стосунках подружжя, сімейною дезорганізованістю, яка призводить до того, що перестають вирішуватися навіть елементарні проблеми утримання дитини, сімейними конфліктами, які є причиною різних стресів, проявом насилля (фізичного, психічного, сексуального), відсутністю почуття любові та взаєморозуміння між членами сім'ї, наявністю шкідливих звичок (алкоголізм, наркоманія тощо), невимогливістю та непослідовністю санкцій стосовно проявів шкідливих для здоров'я звичок у дітей. Слабка дисципліна в сім'ї, нереалізовані очікування стосовно розвитку й успіхів дитини призводять до того, що дитина не приходять до таких батьків за порадою, вони просто втрачають авторитет в її очах. І не відомо, кого вона послухає в такому випадку – вчителя, який старається донести до старшокласника, що куріння – це погано, чи «авторитетного друга», що димить і каже, як це круто і приємно. А якщо ще й батьки пропагують такий «здоровий спосіб», то зрозуміло, яким буде вибір молодшої особи. Цілеспрямований потік інформації щодо здорового способу життя дітей буде корисним і для самих батьків, бо він може вплинути й на їхній спосіб життя, а це, безперечно, впливає на старшокласників як найближчий і найнаочніший приклад.

Отже, головним завданням впливу на спосіб життя дитини через батьківську сім'ю є приклад батьків, а також в об'єктивній інформації про тенденції в молодіжному середовищі.

ЛІТЕРАТУРА:

1. В. Сухомлинський. Батьківська педагогіка. – К.: Радянська школа, 1978. – 263с.

Воробйов Р.

Науковий керівник – асист. Сеньовська Н. Л.

ФОРМУВАННЯ В УЧНІВ ВІДПОВІДАЛЬНОГО СТАВЛЕННЯ ДО НАВЧАННЯ.

На сьогоднішній день ми спостерігаємо кардинальну зміну пріоритетності процесу навчання: якщо раніше основна мета полягала у здобутті певної суми знань, умінь та навичок, то зараз це завдання відходить на другий план. З кожним роком кількість інформації зростає в геометричній прогресії. Але, оскільки людина не в змозі засвоїти повний об'єм знань з того чи іншого предмету, на перше місце виступає розвиток особистості. Саме тут і ховаються одні з головних підводних каменів виховання. Формуванню в учнів відповідального ставлення до навчання часто-густо заважає елементарна погана поведінка цих учнів.

На думку Міхаеля Вінтергоффа [1], суть проблеми поганої поведінки дітей в тому, що багато батьків сприймають їх як партнерів або дорослих. Часто вони не розуміють, що у дітей ще не з'явилася така важлива психологічна функція, як почуття відповідальності за зроблений вибір. Найчастіше ці діти потім не можуть зрозуміти почуття і потреби оточуючих, адаптуватися в класі, саботують домашні завдання. Батьки, як правило, думають, що їхня дитина - геній, тільки на уроках не хоче цього показувати, а вчителі не цінують його і примушують до виконання непотрібних завдань. Зрозуміло, що погляд на цю проблему через таку призму ні в якому разі не забезпечує її вирішення.

Таким чином, **мета статті** – охарактеризувати особливості формування в учнів відповідального ставлення до навчання на сучасному етапі розвитку суспільства (в умовах сучасної школи).

Чимало сучасних педагогів вважають, що яким людину як таку необхідно відокремити із суспільної системи й надати їй майже необмежені можливості для самоствердження. Дорослі